

Rasa montbeliarde została wyhodowana we Francji (XIX wiek), w regionie Franche-Comté. Początkowo była użytkowana tylko w górach i na przedgórzu, jednak doskonałe walory smakowe i technologiczne mleka przyczyniły się do rozpowszechnienia tej rasy w obrębie całego kraju.

Obecnie bydło montbeliarde jest utrzymywane w wielu krajach świata. W Polsce zajmuje drugie miejsce pod względem wielkości pogłowia bydła mlecznego.

Montbeliarde - charakterystyka rasy

Bydło montbeliarde posiada czerwono-białe umaszczenie, z wyjątkiem głowy, podbrzusza i wymienia, które zgodnie ze wzorcem rasy powinny być białe. Co ważne, zwierzęta te charakteryzuje duży kaliber: średnia masa ciała krów wynosi 650–700 kg, natomiast u dorosłych buhajów nawet 1200–1300 kg. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że rasa montbeliarde posiada wysoką predyspozycję do produkcji mleka, przy zachowaniu dobrych cech związanych z użytkowością mięsną.

Z raportu Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka wynika, że u wielu krów francuskich wydajność mleczna w okresie laktacji przekracza wartość 12 tys. kg. Zgodnie z tym, „montbeliardy” stanowią konkurencję dla dotychczas popularnej rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej (phf), występującej w dwóch odmianach barwnych: czarno-białej i czerwono-białej.

Rozród rasy

Nie bez znaczenia pozostaje płodność. Jak wiemy, cecha ta warunkuje długość użytkowania krów w stadzie, a tym samym opłacalność hodowli. W porównaniu do wielu ras mlecznych, bydło montbeliarde należy do typu średnio wczesnie dojrzewającego. Oznacza to, że pierwsze wycielenia przypadają w 26.–32. miesiącu życia. Większość z nich nie wymaga ingerencji człowieka, **a w samym okresie okołoporodowym u krów stwierdza się mniejszą częstotliwość występowania zaburzeń metabolicznych**, tj. gorączki mlecznej, zalegania poporodowego, przemieszczenia trawieńca, zatrzymania łożyska oraz ketozy. Ponadto, ruje przebiegają z pełną manifestacją objawów zewnętrznych, a na skuteczne zapłodnienie

przypada średnio około 1,6 zabiegów inseminacji. Skutkiem tego jest stabilizacja długości okresu międzywycieleniowego (380-410 dni), dzięki której hodowca ma pewność, że rocznie od krowy uzyska cielę.

Skład i jakość mleka krów montbeliarde

Pomimo wysokiej wydajności, mleko pozyskane od krów montbeliarde charakteryzuje się korzystnym składem podstawowym. Średnia zawartość tłuszczu wynosi 3,94%, a białka 3,56%. Co więcej, duża populacja krów tej rasy posiada gen kappa kazeiny BB i AB oraz wyższy poziom indeksu kazeinowego (94,22), które predysponują do produkcji wysokogatunkowych serów długodojrzewających. Oprócz lepszej wartości technologicznej, mleko posiada również stosunkowo niską liczbę komórek somatycznych. Świadczy to o dobrym stanie zdrowia gruczołu mlekowego oraz o mniejszej podatności na występowanie *mastitis*.

Montbeliarde - długowieczna i opłacalna

Krowy montbeliarde posiadają harmonijną budowę, mocne kończyny i racice oraz wysoko zawieszony wymię, co decyduje o dłuższym okresie użytkowania w stadzie (w Polsce średnio 4,7 laktacji).

Oprócz lepszej wartości technologicznej, mleko tej rasy posiada również stosunkowo niską liczbę komórek somatycznych. Fot. Josera

Wbrew opiniom, nie wydajność, a długość życia produkcyjnego „mlecznic” stanowi podstawę opłacalności hodowli. Dlaczego? W tym przypadku należy zwrócić uwagę na moment, w którym krowa kończy okres spłaty kapitału, jaki hodowca musiał wnieść na jej utrzymanie (koszt żywienia, pielęgnacji i profilaktyki podczas wychowu). Jak to oszacować? Po pierwsze należy wziąć pod uwagę średnią cenę jałowicy cielnej (np. 7000 zł) i od tej wartości odjąć średnią kwotę, jaką otrzymujemy podczas sprzedaży krowy do ubojni (np. 700 kg x 5 zł/kg żywca = 3500 zł). Pozostaje nam kwota 3500 zł, którą krowa powinna zrównoważyć swoją produktywnością. Jak wyliczono, krowy francuskie muszą dać około 10 tys. kg mleka ($3500 \text{ zł} \div 0,35$), aby zwrócić w pełni koszt związany z ich odchowem i remontem. Zgodnie z tym, już

pod koniec pierwszej ich laktacji produkcja jest rentowna. Dla porównania, u rasy phf okres ten rozpoczyna się pod koniec drugiej lub na początku trzeciej laktacji i niestety bardzo często poprzedzony jest zbyt wczesnym brakowaniem ze stada.

Łatwe żywienie i wysoka zdolność opasowa

Dużą zaletą rasy montbeliarde jest łatwość przystosowania do zmiennych warunków środowiskowych. Ponadto bydło tej rasy ma zdecydowanie mniejsze wymagania pokarmowe. Doskonale wykorzystuje pasze objętościowe produkowane w gospodarstwie (siano, sianokiszonka, kiszonka z kukurydzy). W niektórych stadach „montbeliardy” są utrzymywane w okresie letnim na pastwiskach, co dodatkowo pozwala na obniżenie kosztów żywienia.

Kolejnym czynnikiem, który wyróżnia montbeliarde na tle innych ras to wysoka efektywność opasu, przy stosunkowo niewielkich nakładach finansowych. Zdaniem wielu hodowców, buhajki (czystej rasy oraz mieszańce) na dobrej jakości paszach objętościowych soczystych mogą dziennie przyrastać nawet 1200 g, a po zakończeniu opasu (w 18. miesiącu życia) osiągać masę ciała w granicach 800-900 kg. Co ważne, tusze zwierząt po uboju charakteryzują się małym lub średnim stopniem otłuszczenia oraz dobrym umięśnieniem (klasa R), co wskazuje na wysoką jakość kulinarną.

Montbeliarde - rasa z prawdziwym temperamentem

Oprócz cech produkcyjnych i funkcjonalnych, istotnym kryterium selekcji u bydła montbeliarde jest temperament. Wyraża on zachowanie krowy podczas doju i jej reakcję na czynności wykonywane przez pracowników w trakcie jego trwania. Wbrew pozorom jest to cecha niezwykle ważna. Występuje bowiem w ścisłej korelacji z szybkością oddawania mleka i określa czas niezbędny do obsługi pojedynczego zwierzęcia. Wywiera wpływ zatem na ekonomikę produkcji. Ponadto zwracając uwagę na temperament, możemy eliminować ze stada krowy, które przejawiają zachowania agresywne i stanowią zagrożenie dla osób je obsługujących.